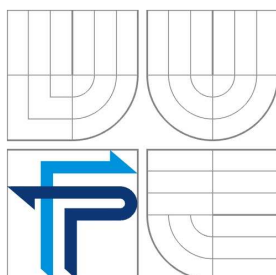

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ
BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA PODNIKATELSKÁ
ÚSTAV FINANCÍ

FACULTY OF BUSINESS AND MANAGEMENT
INSTITUTE OF FINANCES

PROBLEMATIKA ŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ PRACOVNÍKŮ VYBRANÉHO PODNIKATELSKÉHO SUBJEKTU

PROBLEMS OF LIFE INSURANCE OF EMPLOYEES IN THE SELECTED COMPANY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE
BACHELOR'S THESIS

AUTOR PRÁCE
AUTHOR

RADEK ŽDÁNSKÝ

VEDOUCÍ PRÁCE
SUPERVISOR

ING. DANA MARTINOVÍČOVÁ, PH.D.

BRNO 2008

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Žďánský Radek

Daňové poradenství (6202R006)

Ředitel ústavu Vám v souladu se zákonem č.111/1998 o vysokých školách, Studijním a zkušebním řádem VUT v Brně a Směrnicí děkana pro realizaci bakalářských a magisterských studijních programů zadává bakalářskou práci s názvem:

Problematika životního pojištění pracovníků vybraného podnikatelského subjektu

v anglickém jazyce:

Problems of life insurance of employees in the selected company

Pokyny pro vypracování:

Úvod

Vymezení problému a cíle práce

Teoretická východiska práce

Analýza problému a současné situace

Vlastní návrhy řešení, přínos návrhů řešení

Závěr

Seznam použité literatury

Přílohy

Podle § 60 zákona č. 121/2000 Sb. (autorský zákon) v platném znění, je tato práce "Školním dílem". Využití této práce se řídí právním režimem autorského zákona. Citace povoluje Fakulta podnikatelská Vysokého učení technického v Brně. Podmínkou externího využití této práce je uzavření "Licenční smlouvy" dle autorského zákona.

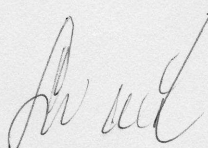
Seznam odborné literatury:

- ČEJKOVÁ, V. Pojistný trh. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, spol. s r.o., 2002. 120 s. ISBN 80-247-0137-5.
- DAŇHEL, J. Kapitoly z pojistné teorie. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2002. 140 s. ISBN 80-245-0306-0.
- DUCHÁČKOVÁ, E. Principy pojištění a pojišťovnictví. 1. vyd. Praha: Ekopress, s.r.o., 2003. 178 s. ISBN 80-86119-67-X.
- VOSTATEK, J. Sociální a soukromé pojištění. 1. vyd. Praha: Kodex Bohemia, 1996. 601 s. ISBN 80-85963-21-3.

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Dana Martinovičová, Ph.D.

Termín odevzdání bakalářské práce je stanoven časovým plánem akademického roku 2007/08.

Ing. Pavel Svirák, Dr.
Ředitel ústavu

doc. Ing. Miloš Koch, CSc.
Děkan fakulty

V Brně, dne 26.3.2008

Abstrakt

Předmětem bakalářské práce je problematika životního pojištění. První část se zabývá pojištěním obecně, popisuje jednotlivé druhy pojištění a jejich význam. Druhá část obsahuje komparaci vybraných pojistných produktů a doporučení vybrané organizaci těch produktů životního pojištění, které nejlépe vyhovují zadaným kritériím.

Abstract

The aim of this bachelor's thesis is the issue of a life insurance. In the first part, the insurance is considered in general. There is a description of particular insurances and their significance. The second part compares chosen insurance products and recommends products of life insurance which best correspond with the criteria requested by the chosen organization.

Klíčová slova

Pojišťovna, kapitálové životní pojištění, investiční životní pojištění, pojistný produkt, pojistný trh

Keywords

Insurance company, capital life insurance, investment life insurance, insurance product, insurance market

Bibliografická citace bakalářské práce

ŽDÁNSKÝ, R. *Problematika životního pojištění pracovníků vybraného podnikatelského subjektu*. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská, 2008. 53 s. Vedoucí bakalářské práce Ing. Dana Martinovičová, Ph.D.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je původní a zpracoval jsem ji samostatně.

Prohlašuji, že citace všech použitých pramenů je úplná a neporušil jsem v práci autorská práva (ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb. O právu autorském a o právech souvisejících s právem autorským).

V Brně dne 16.5.2008

.....

Podpis

Poděkování

Tímto bych chtěl poděkovat Ing. Daně Martinovičové, PhD. za konzultace, připomínky a vedení mé bakalářské práce. Dále chci poděkovat rodinným příslušníkům a jejich známým, kteří mi poskytli cenné informace a umožnili mi, abych mohl tuto práci zdárně dokončit.

Obsah

ÚVOD A CÍL BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	8
1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA PRÁCE	10
1.1 Pojištění a jeho klasifikace	12
1.2 Charakteristika životního pojištění.....	15
1.2.1 Význam životního pojištění	17
1.2.2 Druhy životního pojištění	18
1.2.3 Daňové zvýhodnění životního pojištění	23
2 CHARAKTERISTIKA VYBRANÉHO PODNIKATELSKÉHO SUBJEKTU ..	26
3 SROVNÁNÍ NABÍDEK VYBRANÝCH PRODUKTŮ ŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ	28
3.1 Parametry produktů životního pojištění	31
3.2 Výběr vhodného pojistného produktu pomocí metody scoring model	37
3.2.1 Výběr vhodného pojistného produktu kapitálového životního pojištění ...	38
3.2.2 Výběr vhodného pojistného produktu investičního životního pojištění	43
4 NÁVRHY, DOPORUČENÍ A PŘÍNOSY ŘEŠENÍ.....	46
ZÁVĚR	48
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	51
SEZNAM PŘÍLOH.....	53

Úvod a cíl bakalářské práce

S rozvojem moderní společnosti, vzdělanosti a zdokonalováním technologií a technických zařízení se zvyšuje schopnost člověka způsobovat větší škody na životě a zdraví lidí a poškozovat životní prostředí, než tomu bylo v minulosti.

Nedokonalost člověka a lidské společnosti vůbec je vedle živelných sil významný hnací motor negativních důsledků nahodilosti. Zdrojem a příčinou nebezpečí mohou být v tomto ohledu lidské vlastnosti, jakými jsou neznalost, nezkušenost, nedbalost, omyl, selhání, atd. Z toho vyplývá, že téměř při jakémkoliv druhu lidské činnosti nebo působení živelných sil může dojít ke způsobení nahodilé události. (13)

Nahodilé události ve formě živelných pohrom nebo osobní neštěstí jako smrt nebo invalidita vedly od dávných dob k úvahám o možných způsobech vyrovnávání se s těmito událostmi, které značně ovlivňují životy lidí. Nahodilost spočívá v časové neurčitelnosti vzniku události a může se jednat o nahodilost absolutní, nelze ji předpokládat (např. požár, úraz, havárie) nebo o nahodilost relativní, u níž je jisté, že nastane např. smrt. V případě smrti si ovšem neklademe otázku zda smrt nastane, ale kdy nastane. Pojištění bylo vytvořeno právě ke zmírnění negativního působení těchto důsledků. Účelem pojištění je tedy odstranit nebo alespoň zmírnit nepříznivé důsledky nahodilých událostí resp. rizika vzniku škod.

Škodu chápeme jako újmu, která nám vznikla v důsledku nepříznivé události a může se jednat o škodu majetkovou, zdravotní, finanční, morální, popřípadě i jinou.

Za riziko lze považovat určitou nepříznivou situaci, která ale nastane s určitou pravděpodobností. Rizika se dělí z mnoha hledisek např. na rizika malá, střední, velká, interní, externí, čistá, spekulativní a mnohá další, ovšem aby bylo možné tato rizika pojistit, musí splňovat určité podmínky, a sice riziko musí být identifikovatelné, vznik události musí být nahodilý, škoda musí být vyčíslitelná a pojištění musí být přijatelné jak pro pojistníka, tak i pro pojistitele.

Cílem mé bakalářské práce je návrh vhodných produktů životního pojištění pro pracovníky vybrané organizace. Doporučeny budou ty produkty životního pojištění, které budou nejvíce splňovat požadovaná kritéria. Práce včetně dosažených výsledků bude předána vedení organizace a měla by zvýšit jeho přehled a informovanost v oblasti životního pojištění.

V této práci se všeobecně budu zabývat odvětvím pojišťovnictví a pojištění a konkrétně pak kapitálovým životním pojištěním a investičním životním pojištěním. Obsahem práce dále bude komparace produktů životního pojištění zvolených vedením vybrané organizace a jejich vyhodnocení na základě požadovaných kritérií.

Problematika spočívá ve snaze zaměstnavatelů motivovat své zaměstnance, kdy jedním ze způsobů motivace je i životní pojištění, přičemž zaměstnavatelé mohou pro zaměstnance zvolit nevhodný, nevyhovující nebo takový produkt, který neposkytuje nejlepší podmínky na trhu.

1 Teoretická východiska práce

V této části se budu zabývat z teoretického hlediska pojišťovnictvím, pojistným trhem, právními normami v pojišťovnictví a podrobněji pojištěním, přičemž se zaměřím na životní pojištění, jeho charakteristiku, význam a druhy. V neposlední řadě se zmíním o možných daňových výhodách jak pro zaměstnance, tak i pro zaměstnavatele.

Pojišťovnictví je velice důležité a dynamicky se rozvíjející odvětví ekonomiky, které zasahuje do všech odvětví a do hospodaření všech ekonomických subjektů. Zabývá se pojišťovací činností, čímž se rozumí uzavírání pojistných smluv, správa pojištění, poskytování plnění z pojistných smluv, dále také nakládání s aktivy z technických rezerv, uzavírání smluv se zajišťovnami a zábranná činnost. Pojišťovnictví je tedy nepostradatelnou součástí moderní společnosti, ve které poskytuje pojistnou ochranu a úhradu škod vzniklých na základě nahodilých událostí, zajišťuje tak minimalizaci finančních ztrát podnikatelských subjektů i obyvatelstva. (10)

Předmětem pojišťovnictví je také regulace pojišťoven ze strany státních orgánů, řízení pojišťoven, kalkulace pojistného, tvorba technických rezerv, informační soustava apod.

Subjekty, které vystupují v pojišťovnictví jsou pojistitelé (pojišťovny, mohou to být i banky), zajišťitelé, zprostředkovatelé pojištění (agenti, makléři, brokeři), likvidátoři pojistných událostí, asociace (pojišťoven, zprostředkovatelů, pojišťovacích makléřů), mohou to být i další subjekty, záleží na daném státu a regionu. Subjekty, vystupující v pojišťovnictví operují na pojistném trhu.

Pojistný trh funguje na principu shromažďování a rozdělování peněžních prostředků, kdy se riziko přenáší na jiný subjekt v případě zajišťoven nebo rozděluje na mnoho subjektů v případě pojišťoven. Na pojistném trhu se střetává nabídka po pojistné ochraně s poptávkou po ní. Nabídka zde vždy převyšuje poptávku, což zajišťuje neustálou tvorbu cen a pojistných produktů pro klienty. Na straně nabídky vystupují

pojistitelé, zajišťovatelé a zprostředkovatelé a na straně poptávky vystupují fyzické osoby, právnické osoby a sdružení.

Pojistný trh se člení na dvě neoddělitelné části, jedná se o **věcný a investiční pojistný trh**. Na věcném pojistném trhu, jenž je součástí trhu zboží a služeb se střetává nabídka s poptávkou po pojištění a zajištění. Na investičním pojistném trhu, který je součástí finančního trhu se investují dočasně volné peněžní prostředky pojistitele (tzv. technické rezervy).

Na pojistný trh působí různé faktory a ve větší nebo menší míře ho ovlivňují. Tyto faktory se rozdělují na vnitřní, jimiž jsou vývoj a objem HDP, vývoj inflace a nezaměstnanosti, počet obyvatel a jejich peněžní příjmy, objem výdajů domácností, situace na finančním trhu atd., a vnější, ty pak představují pojišťovací a zajišťovací činnost pojišťoven a zajišťoven, zájem o pojištění ze strany pojistníků resp. pojištěných, regulace pojistného trhu dozorem v pojišťovnictví, činnost asociace pojišťoven aj. (2)

Každé odvětví ekonomiky se musí řídit právními normami a pojišťovnictví není výjimkou. **Pojistné právo** představuje souhrn všech právních norem, které tuto oblast upravují komplexně a zahrnují obecně závazné právní předpisy platné i v jiných odvětvích práva. Pojišťovnictví a pojištění je jedním z mála oborů, kterého se týkají všechna právní odvětví, přičemž tato vazba je svým rozsahem, rozmanitostí a složitostí s jinými obory téměř nesrovnatelná. (11)

Základem pojistného práva v pojišťovnictví je:

- Zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů,
- Zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a o změně živnostenského zákona,
- Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů.

1.1 Pojištění a jeho klasifikace

Pojištění vzniklo na zásadách vzájemnosti s cílem pomáhat v situacích, kdy se jednotlivec nemůže ubránit vzniku škody a krýt její následky. Pojištění provází člověka po celý život od jeho narození až do smrti. Některá pojištění jsou požadována právními předpisy a jsou tedy povinná, jiná jsou dobrovolná. Původní smysl a účel pojištění byla pomoc v nouzi, avšak tento humánní obsah pojištění se v průběhu jeho vývoje často opomíná a vytrácí.

Z právního hlediska je **pojištění závazkovým smluvním vztahem**, v němž mají účastníci rovné postavení. Pojištění je vztah, ve kterém pojišťovna na sebe přebírá závazek uhradit pojištěnému škodu, jež mu vznikla ve smyslu pojistných podmínek. Právní vztah vzniká mezi pojistníkem resp. pojištěným a pojistitelem. (10)

Pojištění v tržní ekonomice představuje vztahy, prostřednictvím kterých se tvoří a rozdělují technické rezervy tzv. pojišťovacím způsobem. Tento způsob uplatňuje tzv. **principy pojištění**, jimiž jsou solidárnost, podmíněná návratnost a neekvivalentnost. (1)

Solidárnost znamená, že pojištění resp. pojistníci přispívají pojistnými příspěvky, tedy pojistným do pojistných rezerv, a respektují zároveň skutečnost, že pojistné náhrady jsou poskytovány pouze těm členům, kterým nastala pojistná událost.

Podmíněná návratnost vložených prostředků značí, že pojistné plnění se poskytne pojištěnému pouze v případě vzniku pojistné události, která byla předem dohodnuta v pojistné smlouvě a v pojistných podmínkách, což znamená, že pokud pojistná událost během doby pojištění nenastane, nedostane pojištěný za své příspěvky žádnou protihodnotu.

Neekvivalentností je míněn nepoměr mezi pojistnou náhradou a výší zaplaceného pojistného, které může být buď vyšší nebo nižší než poskytnutá náhrada. (11)

Pojišťovny v současné době nabízejí velké množství pojistných produktů, které lze členit mnoha způsoby. Rozdělují se do skupin z toho důvodu, aby se v nich bylo možno lépe orientovat. Následující **členění** je možné považovat v České republice za nejpoužívanější:

a) podle formy vzniku pojištění

- **zákonné** - pojistný vztah vzniká na základě právního předpisu a pojistná smlouva se neuzavírá. Náležitosti pojistného vztahu určuje právní předpis včetně pojišťovny, která pojištění vykonává, výše pojistného a pojistných podmínek. Nezaplacením pojistného pojištění nezaniká. V České republice je pouze jeden druh zákonného pojištění a to pojištění odpovědnosti za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání.
- **smluvní**
 - o **povinné** vzniká na základě právního předpisu, který určuje činnosti, u kterých je povinnost ekonomických subjektů nebo občanů sjednat s pojišťovnou pojistnou smlouvu. Jedná se zejména o výkon lovecké či myslivecké činnosti, provoz vozidel, provoz civilní letecké dopravy, dále pak činnost lékařů, auditorů, daňových poradců, zvěrolékařů, pojišťovacích agentů a makléřů atd. Pojištění je zaměřené na odpovědnost za škodu, která může vzniknout touto činností. Na rozdíl od zákonného pojištění je zde alespoň možnost výběru pojistitele a toto pojištění je založeno na konkrétní pojistné smlouvě.
 - o **dobrovolné** - u smluvního dobrovolného pojištění je uzavření smlouvy (u některých krátkodobých pojištění může vzniknout pojistný vztah i bez uzavření pojistné smlouvy) ponecháno pouze na vlastním rozhodnutí účastníků a při zachování rovného postavení. Jde o nejrozšířenější formu pojištění s možností vybrat si pojistitele, který je oprávněn požadované pojištění provozovat. S tímto pojištěním je spojena možnost získání určitých modifikací ve vztahu ke škodnímu průběhu sjednaného pojištění (tj. malus či bonus resp. přírážka či sleva na pojistném) a také možnost v případě potřeby tento vztah ukončit (pokud nezanikne přímo ze zákona). (3)

b) podle způsobu financování

- **veřejné** pojištění zahrnuje úhradu tzv. sociálních rizik v rozsahu daném rozhodnutím státu a je koncipováno jako pojištění povinné. Z veřejného pojištění jsou kryta rizika mající sociální charakter a vyplývají z nich potřeby, kterými jsou zdravotní péče, potřeby v souvislosti s nezaměstnaností, krátkodobou pracovní neschopností, dlouhodobou pracovní neschopností, pracovními úrazy a nemocemi z povolání.
- **komerční (soukromé)** pojištění kryje rizika ekonomických subjektů (fyzických i právnických osob) v návaznosti na jejich potřeby a rozhodnutí (krom některých povinných pojištění). Pro komerční pojištění je typická smluvní podoba a výše pojistného se odvíjí od velikosti rizika.

c) podle způsobu tvorby rezerv

- **rizikové (neživotní)** - v rámci rizikových pojištění platí podmíněná návratnost vložených prostředků a je dána vznikem pojistné události. U tohoto pojištění není jistý vznik pojistné události ani výše pojistného plnění, což znamená, že pokud během trvání smlouvy nenastane pojistná událost, pojišťovna žádné plnění neposkytne. Na druhé straně ovšem není omezen počet pojistných událostí, které pojišťovna kryje.
- **rezervotvorné (životní)** - u pojištění rezervotvorných se vytváří rezerva na výplatu sjednaných pojistných plnění v budoucnosti. U těchto pojištění se pojistné plnění, až na určité výjimky, vyplácí vždy.(5)

d) podle předmětu pojištění

- **pojištění osob** pro případ úrazu, invalidity, smrti nebo dožití např. důchodové pojištění, životní pojištění, úrazové pojištění,
- **pojištění majetku** proti jeho poškození, ztrátě, odcizení nebo zničení lze využít živelní pojištění, pojištění domácnosti, pojištění motorových vozidel aj.,
- **pojištění odpovědnosti za škodu** vzniklou na životě, zdraví nebo věci např. pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu povolání nebo pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla.

e) podle právních předpisů

- **dle zákona č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě**
 - o **obnosová** pojištění se někdy nazývají pojištění na pojistnou částku, neboť je zde stanovena suma, která udává absolutní výši pojistného plnění. V případě vzniku pojistné události se vyplácí pojistné plnění ve výši pojistné částky nebo v rozsahu určitého procenta z ní. Pojistné plnění je tedy nezávislé na výši škody, závisí pouze na výši pojistné částky. Tato pojištění se používají v případech, kdy škodu nelze přesně vyčíslit např. pojištění osob pro případ smrti, invalidity, pracovní neschopnosti.
 - o **škodová** pojištění mají tu vlastnost, že výše pojistného plnění je závislá na výši vzniklé škody, v této souvislosti se mluví o krytí konkrétní potřeby, kde je pojistné plnění buď nižší než vzniklá škoda nebo je maximálně ve stejné výši. Účelem tohoto pojištění je náhrada vzniklé škody a používá se pro pojištění majetku a pojištění odpovědnosti za škodu. (5)
- **dle zákona č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví**
 - o **neživotní** pojištění kryje mnoho druhů rizik neživotního charakteru, a sice rizika ohrožující zdraví a životy osob (úraz, nemoc, invalidita), rizika vyvolávající přímé věcné škody (živelní rizika, odcizení, vandalství, strojní rizika), rizika vyvolávající finanční ztráty (přerušování provozu, úvěrová rizika, rizika finančních ztrát, odpovědnostní rizika).
 - o **životní** pojištění kryje životní rizika tj. riziko smrti a riziko dožití (podrobně viz. kap. 1.4).

1.2 Charakteristika životního pojištění

V této kapitole se budu podrobněji zabývat životním pojištěním, které upravuje jednak zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů, ale také zákon č. 37/1994 Sb., o pojistné smlouvě.

Nepředvídatelnost a nejistota spojená s individuální délkou života každého člověka a s tím spojené ekonomické dopady na jeho rodinu a nejbližší osoby byly a

stále jsou i v dnešním moderním světě závažným důvodem pro hledání způsobů, jak tato životní rizika řešit. Teoreticky a i prakticky ověřeným nejvhodnějším způsobem řešení finanční eliminace negativních důsledků nahodilých událostí na člověka je životní pojištění a to prakticky se zrodem pojištění vůbec.

Životní pojištění bylo původně zamýšleno především jako finanční zabezpečení rodiny pro případ úmrtí nebo ztráty výdělečné schopnosti živitele historicky bylo v popředí zájmu finanční zabezpečení pohřbu a malé podpory pro pozůstalé. Toto pojetí se od dnešního, stále se vyvíjejícího, životního pojištění diametrálně liší. V dnešní společnosti je žádoucí, aby se společenské postavení jedince i jeho ekonomické možnosti s nástupem do důchodu výrazně nezměnily resp. nezhoršily. Na jedné straně tedy zůstává **základní motiv**, což je **zabezpečení rodiny** v případě nahodilé události, **na druhé straně** se ovšem pro pojištěného nabízí **možnost profitovat** v případě, že se dožije konce pojištění, což představuje rezervotvornou složku pojištění a zároveň alternativu financování postaktivního věku pojištěného. (7)

Téma **financování postaktivního věku** je dnes ožehavou záležitostí, protože se zvyšováním kvality zdravotní péče se dožíváme delšího věku, což je bezesporu pozitivní, problémem ovšem je snižování počtu výdělečně činných lidí v produktivním věku na jednoho důchodce. Poměr produktivního obyvatelstva k důchodcům by se podle prognóz z nedávného 3:1 (14,2% důchodců v roce 2005) měl v roce 2050 snížit zhruba na 1:1 (31,3% důchodců), vzhledem k velice nízké plodnosti, jež v roce 2004 činila 1,23. Za úroveň plodnosti nezbytnou k přirozené obnově populace se přitom považuje plodnost 2,1. To představuje vážnou hrozbu, kterou je nutno řešit a jedním z řešení je i životní pojištění. (15)

Jak již bylo zmíněno životní pojištění kryje **dvě základní rizika** a těmi jsou **riziko smrti** a **riziko dožití** resp. jejich kombinace. Vzhledem k tomu, že škodu v případě životního pojištění lze jen velice těžko ohodnotit, jedná se tedy o pojištění obnosové resp. sumové, jež je sjednáno na určitou finanční částku. Pojištění může také obsahovat složku podílení se na zisku z investiční činnosti pojišťovny. Tento podíl se většinou připisuje pojištěnému ve formě prémie k naspořené částce. Uzavření životního

pojištění je závislé na věku a zdravotním stavu pojišťovaného, který musí v dotazníku uvést pravdivé údaje. Důležitými údaji uvedenými v pojistné smlouvě jsou věk (min. 18 let a max. 65 let), doba pojištění, doba placení pojistného a druh pojistné události.

Pojistné životního pojištění lze dělit na **jednorázové** pojistné (placené najednou při uzavření smlouvy) a **běžné** pojistné placené opakovaně vždy na začátku dohodnutého období, které může být měsíční, čtvrtletní, pololetní nebo roční. Dalším možné členění pojistného je na zasloužené (pojistné daného účetního období), nezasloužené (pojistné na budoucí účetní období), předepsané (stanovené v pojistné smlouvě) a področní (stanovené na kratší pojistné období než jeden rok).

1.2.1 Význam životního pojištění

Životní pojištění se v průběhu svého vývoje mění a rozvíjí, rozšiřuje od původního krytí rizika úmrtí k zastávání i dalších rolí, zejména tvorby úspor a krytí potřeb ve stáří. V podmínkách stárnoucí populace tedy zvyšujících se nároků a závazků v oblasti starobní péče roste význam životního pojištění jako nástroje krytí těchto potřeb. Životní pojištění se stává **součástí systému důchodového zabezpečení** a představuje v něm dobrovolnou nadstandardní složku. Navíc je velice flexibilní pokud jde o výši, četnost a způsob placení pojistného či vyplacení pojistného plnění. Životní pojištění umožňuje rozložit finanční toky v průběhu života podle individuálních potřeb každého z nás. (6)

V současné době lze význam životního pojištění pro jednotlivce spatřovat v následujících oblastech:

- Krytí především rizika smrti pro zabezpečení rodiny nebo jako nástroj krytí úvěru, dnes se k životnímu pojištění běžně sjednávají další krytí rizik neživotního charakteru např. úraz, invalidita aj.
- Spoření na staří pomocí rezervotvorné složky životního pojištění.

- Investiční nástroj, a to z toho důvodu, že životní pojištění představuje spoření s výnosem, jehož výše závisí na konkrétním typu pojištění.

Význam životního pojištění z makroekonomického hlediska:

- Úspory, které jsou obsažené v technických rezervách slouží jako nástroj ke střednědobým a dlouhodobým investicím
- Z důvodu placení pojistného a tedy odkládání spotřeby působí životní pojištění jako antiinflační nástroj
- Životní pojištění do určité míry nahrazuje resp. doplňuje systém státního důchodového pojištění a stává se tak alternativou pro krytí potřeb ve stáří. Bývá označováno jako součást třetího pilíře důchodového systému, kterou může být ještě např. penzijní připojištění. V České republice je tento třetí pilíř dosud značně nerozvinutý, je ovšem nutno podotknout, že na něj začíná být kladen stále větší důraz z důvodu zabezpečení si poklidného a důstojného stáří
- Jelikož příjmy pojišťoven podléhají zdanění, lze životní pojištění chápat také jako daňový příjem do veřejných rozpočtů

1.2.2 Druhy životního pojištění

Základními typy životního pojištění jsou **pojištění pro případ smrti, dožití** a pojištění pro případ **smrti nebo dožití**. U pojištění pro případ smrti se jedná o pojistnou událost v případě smrti pojištěného (nahodilost spočívá v tom, kdy smrt nastane a ne jestli nastane), pojistná událost u pojištění pro případ dožití nastává, když se pojištěný dožije sjednaného věku a pojištění pro případ smrti nebo dožití představuje kombinaci obou předchozích pojištění.

V České republice lze v současné době sjednat tyto základní druhy životního pojištění:

a) pojištění pro případ smrti

Pojištění pro případ smrti kryje pouze riziko smrti, sjednaná pojistná částka je v případě smrti pojištěného vyplacena osobě, jež určil pojistník pojistné smlouvě a vzniká jí právo na pojistné plnění v případě smrti pojištěného tzv. obmyšlenému. Pojistník a pojištěný bývá zpravidla jedna osoba. Pojištění pro případ smrti lze rozdělit na dočasné a trvalé.

Dočasné pojištění pro případ smrti kryje riziko smrti v rámci sjednané pojistné doby a pojistná událost tedy nemusí vůbec nastat. Toto pojištění je často využíváno v souvislosti s čerpáním úvěru např. hypotéčních, kdy banky vyžadují, aby byl klient pojištěn, přičemž výše pojistné částky se odvíjí od výše úvěru. Pojištění může být sjednáno buď na pevnou nebo klesající pojistnou částku, ta může klesat buď lineárně nebo v závislosti na výši zbylé dlužné částky z úvěru. Velikost pojistného závisí na pravděpodobnosti smrti v příslušném věkovém období pojištěného.

Trvalé pojištění pro případ smrti se nazývá doživotním pojištěním a pojistná částka je zde vyplacena vždy, takže se musí vytvářet rezervy pojistného na rozdíl od dočasného pojištění, kde se rezervy pojistného netvoří. Trvalé pojištění pro případ smrti bývá sjednáváno na nižší částky, jeho cílem bývá především krytí nákladů souvisejících s úmrtím (pohřeb, dědická daň), může být však sjednáno i pro zabezpečení rodiny. U trvalého pojištění v praxi bývá stanoven maximální možný věk pro výplatu pojistného plnění (např. 85 let), je zde tedy možnost vyplacení pojistné částky přímo pojištěnému v případě, že se dožije 85 let. Placení pojistného je také omezeno pouze do určité hranice věku (např. 65 let). Pravděpodobnost smrti člověka s věkem roste a této pravděpodobnosti by měla odpovídat i výše pojistného. (9)

b) pojištění pro případ smrti nebo dožití

Pojištění pro případ smrti nebo dožití je **jedním z nejdůležitějších druhů** životního pojištění, neboť zabezpečuje nejen rodinu v případě smrti pojištěného, ale vytváří zároveň prostředky pro případ dožití se konce sjednané doby. Toto pojištění lze také nazvat jako smíšené životní pojištění, kde typickým

příkladem je kapitálové životní pojištění a jde o pojištění rezervotvorné. Pojištění je možné sjednat na libovolně vysokou částku, která je vyplacena v případě smrti během platnosti smlouvy nebo při dožití konce pojištění. Pojistná částka je tedy vyplacena vždy, což je základní výhoda oproti rizikovému pojištění. K tomuto pojištění je možné se ještě připojistit např. pro případ úrazu nebo invalidity. Pokud je pojištěnému přiznán plný invalidní důchod je zproštěn placení pojistného, ovšem pojištění pokračuje v původním rozsahu až do konce sjednané doby. (13)

c) **důchodové pojištění**

Důchodové pojištění je **součástí třetího pilíře důchodového systému** a doplňuje tak zákonné penzijní pojištění, jež je hrazeno v rámci pojištění sociálního. Jedná se o odvozený druh pojištění pro případ dožití, který má určité zvláštnosti týkající se plnění. U smíšeného životního pojištění dochází obvykle k jednorázové výplatě pojistného plnění, ale u důchodového pojištění při dožití resp. od určitého věku zpravidla probíhá výplata formou pravidelných důchodových splátek, i zde je ale možnost jednorázové výplaty. Doba výplaty důchodu může být buď ohraničená, tedy po určitou dobu, a nebo neohraničená, což znamená až do smrti pojištěného. Pojišťovny nabízejí mnoho variant důchodového pojištění, ovšem většinou součástí nabídky bývá základní doživotní důchod, dočasný důchod v případě plné invalidity, důchod pro pozůstalé a připojištění např. invalidity.

Základní důchod je obdoba starobního důchodu vypláceného ze státního penzijního pojištění. Obvykle je vyplácen od dosažení důchodového věku, ale vzhledem k posouvání hranice odchodu do důchodu může být sjednána pevná doba počátku výplat. Pojištěný si může odložit výplaty důchodu např. pokud ještě pracuje a dodatečné příjmy zatím nepotřebuje, výplaty jsou potom samozřejmě vyšší. (9)

Dočasný důchod se vyplácí v případě plné invalidity pojištěného a jde tedy o obdobu invalidního důchodu ze státního sociálního zabezpečení. Výplata dočasného důchodu závisí na tom, zda si pojištěný uzavřel připojištění pro

případ invalidity, pokud ano, výplata probíhá po celou dobu invalidity a končí buď ukončením plné invalidity nebo vznikem nároku na výplatu základního důchodu.

Důchod pro pozůstalé slouží k zajištění příjmů pozůstalých v případě smrti pojištěného bez ohledu na to, zda smrt nastala v době placení pojistného nebo již v době výplaty základního důchodu. Jedná se opět o volitelnou součást důchodového pojištění, takže pokud není již žádná osoba závislá na příjmech pojištěného, nemusí se volit. Doba výplaty důchodu je různá např. deset let. Výše výplaty je ovšem odvislá od doby úmrtí pojištěného, pokud zemřel před vznikem nároku na výplatu základního důchodu, je výplata pro pozůstalé vyšší, než kdyby zemřel až v průběhu jejího vyplácení.

d) pojištění pro děti a mládež

Většina pojišťoven nabízí produkty životního pojištění pro zabezpečení rodiny a především dětí a mládeže, pro jejichž zabezpečení stačí, aby je pojištěný určil jako příjemce pojistného plnění. Existují však i kombinovaná pojištění dětí a mládeže, jsou jimi např. Rodinné pojištění, Sdružené pojištění mládeže, Stipendijní pojištění, svatební pojištění atd. Výhodou těchto pojištění je mimo jiné to, že obvykle umožňují pojištění úrazu jak pro dítě, tak i pro rodiče a pojistné je nižší, než by bylo při sjednání samostatných pojistných smluv.

e) kapitálové životní pojištění

Jedná se vlastně o pojištění pro případ smrti nebo dožití, kdy tento produkt poskytuje krytí rizika smrti a také dobrou finanční investici. **Z vložených peněžních prostředků plynou i podíly na zisku**, které jsou připisovány pojištěnému, ale vyplaceny až po skončení pojistné doby. Částka vyplacená v případě smrti a dožití se může lišit např. v případě smrti může být sjednaná suma 1 mil. a pro případ dožití pouze 0,5 mil. nebo v případě smrti může být vyplacen součet sjednané a naspořené částky, záleží jen na volbě klienta, kterou možnost si zvolí, musí ovšem počítat s tím, že s výší plnění

úměrně roste i výše pojistného. Na rozdíl od investičního životního pojištění je zde **garantována výplata** sjednané pojistné částky **jak v případě smrti, tak i dožití** se konce pojištění. Investiční životní pojištění je však stále více oblíbené a nabízí potenciálně mnohem vyšší výnosy, což klienti vyžadují a kapitálové pojištění se v poslední době dostává do pozadí investičního pojištění a volí ho jen konzervativní klienti, u kterých je na prvním místě jistota. Nejznámější typy kapitálového životního pojištění jsou pojištění pro případ smrti a dožití v poměru 1:1, pojištění pro případ dožití s vrácením zaplaceného pojistného pro případ smrti, pojištění pro případ dožití (0:1), pojištění pro případ smrti a dožití s různými částkami pojistného plnění (X:Y) a pojištění s postupnou výplatou pojistné částky. (12)

f) investiční životní pojištění

Investiční životní pojištění je moderní a flexibilní pojištění, jež je v současné době **jedním z nejúspěšnějších pojištění** vůbec. Jde o smíšené pojištění pro případ smrti nebo dožití s jednorázovým nebo běžným pojistným. Oproti kapitálovému pojištění je **velmi transparentní**, klient přesně ví, jaká část pojistného byla investována a jaká spotřebována na krytí správních nákladů a rizika smrti. Tento produkt je charakteristický tím, že **výše pojistného plnění závisí na výši výnosů z investování** podílových jednotek, přitom investiční riziko nese pojistník resp. pojištěný, je tedy vhodné ho uzavřít na dlouhou dobu vzhledem ke krátkodobé volatilitě cen na akciových trzích. Investiční životní pojištění nabízí **možnost vyšších výnosů** při zhodnocování, ovšem pojištěný musí podstoupit i **vyšší riziko**.

Pojišťovna tvoří **speciální fondy**, které ukládají prostředky na určité kombinace finančních investic. Mezi základní fondy patří akciový fond, fond obligací (státní, municipální, bankovní a podnikové), peněžní fond (pokladniční poukázky), fond státních cenných papírů, fond cizích měn a různé smíšené fondy, které kombinují jednotlivé finanční instrumenty. Fondy jsou rozděleny na podílové jednotky, přičemž každá jednotka představuje nárok na předepsaný podíl příslušného investičního fondu. Pojištěný má veden u pojišťovny korunový

účet, na který je zasíláno jeho pojistné a z něhož je strháváno rizikové pojistné a správní náklady. Vedle tohoto účtu má veden ještě podílový účet, který obsahuje prostředky ve formě podílových jednotek. Pojistné na korunovém účtu je přeměňováno v **podílové jednotky** a přidělováno do fondů zvolených pojištěným. Rozdělení nakupovaných jednotek určuje poměr, jež může klient libovolně měnit a upravovat tak výnosy a rizika, která podstupuje, znamená to tedy, že klient může kdykoli přemístit podílové jednotky mezi fondy navzájem. Na konci pojistné doby pojištěný obdrží aktuální hodnotu svých podílových jednotek a to buď jednorázově nebo ve formě důchodů.

Pojišťovna se přenesením investičního rizika na pojištěného sice zbavuje závazku vyplácet minimální garantovaný výnos, přichází tím ale o možnost tvorby zisku ze zhodnocování rezerv a je tedy nucena tvořit zisk jinde, především z poplatků za správu pojištění a za správu fondů, transakčními poplatky atd. U moderního investičního pojištění pojistitel navíc garantuje vyplacení minimální sjednané pojistné částky jak v případě smrti, tak i dožití případně vyplatí úspory při předčasném ukončení smlouvy. Tato garance odlišuje klasické pojištění od tohoto moderního a přiláká tak i klienty s averzí k riziku, kteří si mohou zvolit i méně rizikové programy investování.

Pojistné u životního pojištění, které lze v průběhu trvání pojištění měnit, se skládá **ze tří částí**, kterými jsou **správní náklady**, **riziková složka** a **rezervotvorná složka**. Riziková složka pojistného kryje riziko nepředvídatelné pojistné události tedy smrti nebo invalidity a je tvořena z důvodu možného nedostatku již naspořených finančních prostředků. Spořicí složka představuje tu část pojistného, která se ukládá a zhodnocuje a je zpravidla vyplácena v případě, že se pojištěný dožije data ukončení pojistné smlouvy. (5)

1.2.3 Daňové zvýhodnění životního pojištění

Životní pojištění je jednou z možností, jak si **může poplatník** daně **snížit daňový základ**, musí ovšem splňovat určité podmínky, aby si mohl tuto daňovou úlevu

uplatnit. Tyto podmínky upravuje zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů a těmito podmínkami jsou:

- Pojistná doba musí být minimálně 5 let.
- Věk pojištěného v době ukončení smlouvy musí být minimálně 60 let.
- Pokud je pojistná smlouva s pevně sjednanou pojistnou částkou pro případ dožití s pojistnou dobou od 5 do 15 let, musí být pojistná částka alespoň na 40 000,- Kč a s pojistnou dobou nad 15 let musí být pojistná částka alespoň 70 000,- Kč.

Je-li pojistná smlouva sjednána pojištěnou osobou, pak lze uplatnit za zdaňovací období daňový odpočet od základu daně. Suma, kterou lze odečíst je rovna zaplacenému pojistnému, nesmí však v úhrnu překročit částku 12 000,- Kč za jedno zdaňovací období. Pokud pojistné platí za svého zaměstnance zaměstnavatel na základě smlouvy mezi zaměstnancem a pojišťovnou, je osvobozeno od základu daně maximálně do výše 12 000,- Kč. Za takto zaplacené pojistné zaměstnanec neplatí sociální a zdravotní pojištění.

Zaměstnavatelé mohou formou placení pojistného na životního pojištění motivovat své zaměstnance a tím tak nepřímým způsobem zvyšovat jejich mzdu. Z pojistného do 24 000,- Kč v úhrnu nemusí být odváděno zdravotní a sociální pojištění. Do 31.12.2007 si mohl zaměstnavatel odečíst od základu daně, za každého zaměstnance, kterému platil pojistné, částku až 8 000,- Kč jako výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Od 1.1.2008 vstoupila v platnost novela zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, která přišla s řadou změn. Jednou z nich je změna výše odpočtu příspěvků na životní pojištění. Tato změna zrušila původní maximální možný odpočet zaplacených příspěvků na životní pojištění od základu daně, který byl ve výši 8 000,- Kč. **Zaměstnavatel již není omezen**, může si tedy dát do daňových nákladů libovolnou výši příspěvků s využitím **§ 24 odst. 2. písm. j) bod 5** zákona o daních z příjmů. To znamená, že musí mít daňovou uznatelnost podloženu zakotvením nároku zaměstnance vyplývajícím z kolektivní smlouvy, vnitřního předpisu, pracovní či jiné smlouvy. (14)

Tabulky č. 1 a č. 2 ukazují změny limitů pro možný odpočet zaplaceného pojistného (na životní pojištění i penzijní připojištění) od základu daně a změny limitů pro odvod sociálního a zdravotního pojištění ze zaplaceného pojistného na životní pojištění a penzijní připojištění.

Tabulka č. 1: Limity pro odpočet od základu daně odvodů sociálního pojištění a zdravotního pojištění v roce 2007

2007	Daň z příjmu		Sociální a zdravotní pojištění	
	Penzijní připojištění	Životní pojištění	Penzijní připojištění	Životní pojištění
Zaměstnanec	5 % z měsíčního vyměřovacího základu	12 000 Kč ročně	5% z měsíčního vyměřovacího základu	12 000 Kč ročně
Zaměstnavatel	3 % z ročního vyměřovacího základu	8 000 Kč ročně	5% z měsíčního vyměřovacího základu	12 000 Kč ročně
Fyzická osoba	12 000 Kč ročně	12 000 Kč ročně		

Zdroj: (18)

Tabulka č. 2: Limity pro odpočet od základu daně odvodů sociálního pojištění a zdravotního pojištění v roce 2008

2008	Daň z příjmu		Sociální a zdravotní pojištění	
	Penzijní připojištění	Životní pojištění	Penzijní připojištění	Životní pojištění
Zaměstnanec	24 000 Kč ročně		24 000 Kč ročně	
Zaměstnavatel	neomezeně		24 000 Kč ročně	
Fyzická osoba	12 000 Kč ročně	12 000 Kč ročně		

Zdroj: (18)

2 Charakteristika vybraného podnikatelského subjektu

Při tvorbě své bakalářské práce jsem spolupracoval s organizací, která mi poskytla potřebné informace a věnovala čas při řešení vzniklých problémů, ovšem její vedení si nepřeje, aby byla jmenována. Proto mohu zveřejnit pouze následující informace.

Činnost organizace spadá do odvětví bankovníctví a pojišťovnictví a jejímž předmětem podnikání je poskytování bankovních služeb. Jedná se o poradenskou kancelář finančních poradců, která v tomto oboru úspěšně podniká již osm let a své místo podnikání má v Pardubicích. Organizační struktura této organizace je velmi jednoduchá, je v ní pouze jeden vedoucí, který má pod sebou 16 pracovníků, přičemž jejich počet se přibližně jednou do roka změní, většinou z důvodu příchodu nových pracovních sil. Vedoucí má na starost nejen řízení chodu organizace a lidí pod sebou, ale provádí také nábor nových pracovníků, jejich školení a jelikož se jedná o finanční poradenství, které je charakteristické častými změnami, musí provádět také průběžná školení pracovníků stávajících.

Služby, které organizace může poskytovat svým klientům se shodují s nabídkou společnosti, se kterou mají uzavřenu smlouvu o zprostředkování a jedná zejména o spořicí produkty, úvěrové produkty a pojistné produkty. Organizace se specializuje na stavební spoření, úvěry ze stavebního spoření a hypotéční úvěry, klientům ale může nabídnout následující produkty a služby:

- stavební spoření,
- úvěry ze stavebního spoření,
- hypotéční úvěry,
- hotovostní úvěry,
- kreditní karty (nonstop úvěry),
- životní pojištění,
- neživotní pojištění,

- investice finančních prostředků do fondů (peněžní trh, dluhopisy, akcie atd.),
- investice finančních prostředků do nemovitostních fondů,
- poradenská činnost.

Výkonnost pracovníků organizace je celkem na dobré úrovni, ale vzhledem ke zvyšování počtu konkurenčních společností a tedy i zvyšování cennosti každého klienta, se vedení rozhodlo pokusit se stávající výkonnost ještě zvýšit. Dosáhnout toho chce především motivace pracovníků prostřednictvím mnoha druhů stimulačních prostředků a jedním z nich je příspěvek na životní pojištění.

3 Srovnání nabídek vybraných produktů životního pojištění

V současné době pojistný trh nabízí velké množství produktů, přičemž ne všechny splňují přání a požadavky, které od nich klienti očekávají. Výběr vhodného pojistného produktu je rozhodnutím, které by se nemělo podcenit, protože délka jeho trvání může být i desítky let a jeho nevhodné zvolení by mohlo klienty v budoucnu mrzet. Pojistné produkty mají mnoho parametrů a pro klienta není snadné se v nich vůbec vyznat, natož je správně vyhodnotit a rozhodnout se, který produkt je pro něj vhodnější. Pojistný zprostředkovatel nám sice podá informace o produktu, které by měly být pravdivé a dostatečné, ale už nám neřekne, že obdobný produkt od konkurenční společnosti má výhodnější podmínky a snaží se nám prodat produkt svůj. Na životní pojištění bychom se měli dívat především jako na nástroj ke krytí rizik, především riziko smrti, a ne jako na nástroj spořicí, i když nám při dobré volbě investiční strategie může přinést slušný zisk.

Při výběru nabídek životního pojištění jsem vycházel především z požadavků a kritérií, které požadovalo vedení vybrané organizace. Z důvodu možnosti přizpůsobení se klientovi přesně dle jeho přání a potřeb byly zvoleny univerzální kapitálové a **flexibilní investiční produkty**, jež představují moderní větev v oblasti životního pojištění, a které **se od klasických kapitálových a investičních životních pojištění značně liší**. Nejvýznamnějšími **vlastnosti, kterými se odlišují** jsou:

- **variabilita parametrů pojištění**, což představuje možnost změny rozsahu a výše pojistného krytí v průběhu trvání pojistné smlouvy, dočasné přerušování placení pojistného, změny výše pojistného, předplacení pojistného, změny rizikové skupiny, změny frekvence nebo techniky placení pojistného atd.,
- **částečný odkup nebo mimořádný výběr**, který znamená možnost vyčerpání části kapitálové hodnoty pojištění v průběhu trvání pojistné smlouvy,
- **mimořádné pojistné**, jež lze vložit kdykoli nad rámec smluveného běžného či jednorázového pojistného,
- **garance minimálního zhodnocení**, pojišťovna u kapitálových životních pojištění (neplatí pro investiční pojistky, protože výnos nelze předem zaručit)

garantuje zhodnocení pojistné rezervy ve výši technické úrokové míry. Výjimkou je mimořádné pojistné, na které se vztahuje technická úroková míra nebo také vyhlašovaná úroková míra platná v době, kdy je pojistné na smlouvu vkládáno,

- **transparentnost znamená**, že klientovi je veden individuální účet, na kterém jsou zaznamenány platby pojistného i poplatky za převzatá rizika a správu pojištění, u kapitálového životního pojištění však není patrné, jak velká část pojistného jde na krytí rizik a kolik se klientovi připisuje na spoření, což neplatí u investičního životního pojištění, které je v tomto smyslu velmi transparentní.

Na základě požadavků vedoucího organizace pro výběr srovnávaných produktů z pěti nejsilnějších pojišťoven, spočívajících v co největší variabilitě a flexibilitě a dále možnosti výběru mezi kapitálovým a investičním životním pojištěním byly **pro srovnání vybrány** celkem tři univerzální kapitálové a tři investiční produkty a jedná se o:

a) Flexibilní kapitálové životní pojištění:

- Dynamik od České pojišťovny,
- Flexi od Pojišťovny České spořitelny,
- Spektrum od ČSOB Pojišťovny.

b) Flexibilní investiční životní pojištění:

- Dynamik Plus od České pojišťovny,
- Flexi Invest od Pojišťovny České spořitelny,
- Variace od ČSOB Pojišťovny.

Komerční pojišťovny byly vybrány na základě umístění na pojistném trhu podle výše předepsaného pojistného v odvětví životního pojištění za rok 2007 viz. tabulka č. 3. Následně byly zvoleny univerzální kapitálové pojistné produkty, které nabízely pouze tři z prvních pěti komerčních pojišťoven, a k nim tři investiční pojistné produkty.

Tabulka č.3: Předepsané pojistné v odvětví životního pojištění a tržní podíl za rok 2007

Předepsané pojistné za rok 2007 (v tisících Kč)		
POJIŠŤOVNA	Životní pojištění	%
Česká pojišťovna a.s.	13 563 734	25,18
ING Životní pojišťovna N.V., pobočka pro Českou republiku	7 266 522	13,49
Kooperativa, pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group	6 901 280	12,81
Pojišťovna České spořitelny, a.s.	6 400 876	11,88
ČSOB Pojišťovna, a.s., člen holdingu ČSOB	5 420 807	10,06
Allianz pojišťovna, a.s.	2 607 191	4,84
Generali Pojišťovna a.s.	2 366 241	4,39
Komerční pojišťovna, a.s.	1 886 870	3,50
PRVNÍ AMERICKO-ČESKÁ POJIŠŤOVNA, a.s./ AMCICO AIG Life	1 799 071	3,34
AXA životní pojišťovna, a.s.	1 645 028	3,05
Česká podnikatelská pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group	1 215 266	2,26
UNIQA pojišťovna, a.s.	1 108 163	2,06
Aviva životní pojišťovna, a.s.	788 492	1,46
AEGON Pojišťovna, a.s.	233 246	0,43
Wüstenrot, životní pojišťovna, a.s.	229 707	0,43
VICTORIA VOLKSBANKEN pojišťovna, a.s.	217 678	0,40
POJIŠŤOVNA CARDIF PRO VITA, a.s.	203 363	0,38
Hasičská vzájemná pojišťovna, a.s.	8 309	0,02
Wüstenrot pojišťovna, pobočka	2 892	0,01
Triglav pojišťovna, a.s.	x	
Česká kancelář pojistitelů	x	
Česká pojišťovna ZDRAVÍ a.s.	x	
D.A.S. pojišťovna právní ochrany, a.s.	x	
Evropská Cestovní Pojišťovna, a.s.	x	
Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s. (EGAP)	x	
HDI Hannover Versicherung AG, organizační složka	x	
Slavia pojišťovna a.s.	x	
Pojišťovna VZP, a.s.	x	
Celkem	53 864 736	100

Zdroj: (19)

x - pojišťovna neprovozuje

Před vlastním porovnáním pojistných produktů bych chtěl podotknout, že získání důvěryhodných informací o parametrech jednotlivých produktů nebylo lehké. Důvodem bylo, že informace, získané ze zdrojů na internetu, ať už na finančních stránkách nebo přímo na stránkách zvolených komerčních pojišťoven nekorespondovaly s informacemi získanými od pojistných zprostředkovatelů a i informace, které jsem získal o stejných pojistných produktech od nich se v některých bodech lišily. Vyvozují z toho, že s velkou variabilitou produktu se tento stává méně přehledným a když může činit problémy v jeho znalosti i pojistným zprostředkovatelům, je velice nesnadné provést kvalitní srovnání produktů mezi sebou.

3.1 Parametry produktů životního pojištění

Z následujících parametrů, přičemž zde nejsou uvedeny parametry, které splňují všechny produkty např. možnost daňového odpočtu, vinkulace, redukce atd., budou zvolena hodnotící kritéria pro porovnání vybraných nabídek životního pojištění:

- **počátek pojištění** – den, od kterého je klient pojištěn resp. počátek účinnosti pojistné smlouvy,
- **vstupní věk** – minimální a maximální vstupní věk pojištěné osoby,
- **pojistná částka** – minimální a maximální pojistné částky, na kterou se lze pojistit, přičemž výše maximální pojistné částky závisí na riziku, které je pojistnou smlouvou kryto,
- **minimální měsíční pojistné** – minimální výše běžného pojistného, na něž lze uzavřít pojistnou smlouvu,
- **pojistná doba** – minimální délka trvání pojistné smlouvy a maximální možný věk, do kterého trvá pojištění,
- **mimořádné výběry** – možnost výběru finančních prostředků z kapitálové hodnoty pojištění,
- **mimořádné vklady** – možnost vkládat volné finanční prostředky nad rámec běžného pojistného ve formě mimořádného pojistného, čímž se zvyšuje kapitálová hodnota,
- **přerušení platby pojistného** – možnost dočasného pozastavení plateb pojistného např. v případě ztráty zaměstnání,
- **zproštění od platby pojistného** – spočívá v převzetí placení pojistného pojišťovnou v případě, že pojištěný přestane být schopen platit např. z důvodu trvalé invalidity,
- **odkupné** – po jak dlouhé době a v jaké výši vzniká právo na odkupné při zrušení smlouvy,
- **možnost dynamizace (indexace)** – zvyšování pojistné částky a běžného pojistného v době trvání pojistné smlouvy v závislosti na růstu indexu

spotřebitelských cen. Jde o prostředek zamezení znehodnocení pojistné částky inflací,

- **garantované zhodnocení (TÚM)** – jedná se o nejnižší možný výnos, jímž se bude zhodnocovat kapitálová hodnota a který pojišťovna garantuje po celou dobu trvání pojistné smlouvy,
- **počet investičních programů** – množství investičních strategií, jaké nabízí pojišťovna pro zhodnocování podílových jednotek,
- **možnost změny investičního programu** – jak často a za kolik lze změnit investiční strategii,
- **plnění v případě smrti** – určuje, zda se v případě smrti klienta vyplatí pojistná částka sjednaná pro případ smrti (PČ) nebo kapitálová hodnota (KH) nebo kombinace obou,
- **forma výplaty při dožití** – způsoby výplaty peněz při dožití
- **možnost dalšího připojištění** – zda je možnost dalšího připojištění při uzavírání pojistné smlouvy,
- **poplatky** – poplatky, které bychom při výběru životního pojištění měli vzít v úvahu jsou především z běžného pojistného, ale také ze správy kapitálové hodnoty a ze správy investičního portfolia,
- **zhodnocení za minulý rok** – jak vysoký výnos připsala pojišťovna svým klientům za minulý rok.

Ke všem produktům, vybraným pro srovnání, lze sjednat následující připojištění (nemusí se přesně shodovat název):

- pojištění pro případ velmi vážných onemocnění,
- pojištění pro případ plné invalidity,
- pojištění pro případ zproštění od placení,
- pojištění pro případ smrti následkem úrazu,
- pojištění pro případ trvalých následků úrazu,

- pojištění denního odškodného,
- pojištění pro případ pracovní neschopnosti z důvodu nemoci.

U Pojišťovny České spořitelny lze navíc sjednat:

- pojištění kapitálové hodnoty,
- připojištění k dennímu odškodnému - denní odškodné nad limit stanovený oceňovací tabulkou DO.

České pojišťovna u investičního životního pojištění nabízí pět programů investiční strategie a sice konzervativní, vyvážený, růstový, dynamický a akciový mix. Pojišťovna České spořitelny nabízí konzervativní, vyváženou a progresivní strategii s tím, že je zde i možnost libovolného rozmístění podílových jednotek mezi deset nabízených investičních fondů. U ČSOB Pojišťovny je možnost volby programu chráněného, růstového, dynamického, akciového mixu a realitního mixu. Rozdíl mezi jednotlivými programy spočívá zpravidla v poměru rozložení podílových jednotek do peněžního trhu, dluhopisů, akcií a nemovitostí.

Tabulky č. 4 a č. 5 na následujících dvou stranách ukazují přehled výše uvedených parametrů u vybraných produktů kapitálového životního pojištění a investičního životního pojištění.

Tabulka č. 4: Porovnání produktů kapitálového životního pojištění dle zadaných parametrů

		Dynamik	Flexi	Spektrum
1	Počátek pojištění	následující den	1. den následujícího měsíce	1. den následujícího měsíce
2	Min. vstupní věk	15 let	18 let	14 let
3	Max. vstupní věk	60 let	70 let	60 let
4	Min. pojistná částka	30 000 Kč	10 000 Kč	50 000 Kč
5	Max. pojistná částka	dle pojistných podmínek	dle pojistných podmínek	dle pojistných podmínek
6	Min. měsíční pojistné	500 Kč	200 Kč	500 Kč
7	Trvání pojištění max. do	70 let	75 let	65 let
8	Min. pojistná doba	10 let	3 roky	5 let
9	Mimořádné výběry	max. 2x ročně min. 3 000 Kč	neomezeny min. 1 000 Kč	max. 3x ročně min. není stanoveno
10	Mimořádné vklady	minimálně 1000 Kč	minimálně 500 Kč	minimálně 3 000 Kč
11	Přerušení platby pojistného	maximálně na 6 měsíců	doba omezena pouze výší KH	doba omezena pouze výší KH
12	Zproštění od placení pojistného	Ano	Ano	Ne - ale možnost poj. trvalé invalidity
13	Odkupné	po 2. letech 50% KH	po 1. roce 90% KH, po 2. letech 100% KH	po 2. letech 100% KH
14	Možnost dynamizace (indexace)	Ano	Ne	Ne
15	Garantované zhodnocení (TÚM)	2%	2%	2,40%
16	Plnění v případě smrti	PČ+KH	vyšší z hodnot (PČ či KH)	PČ+KH nebo vyšší z hodnot (PČ či KH)
17	Forma výplaty při dožití	jednorázově nebo důchod	jednorázově	jednorázově
18	Možnost dalšího připojištění	Ano	Ano	Ano
19	Poplatky	správa KH 0 Kč p.a., běžné poj. neposkytnuto	správa KH 0,5% p.a., běžné poj. 5% měsíčně	správa KH 0 Kč p.a., běžné poj. 1. rok 60%, 2. rok 35% a od 3. roku 5% m.
20	Zhodnocení za minulý rok	4%	2,84%	5,40%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních materiálů vybraných komerčních pojišťoven

Tabulka č. 5: Porovnání produktu investičního životního pojištění dle zadaných parametrů

		Dynamik Plus	Flexi Invest	Variace
1	Počátek pojištění		1. den následujícího měsíce	1. den následujícího měsíce
2	Min. vstupní věk	15 let	18 let	14 let
3	Max. vstupní věk	60 let	70 let	60 let
4	Min. pojistná částka	10 000 Kč	10 000 Kč	50 000 Kč
5	Max. pojistná částka	neomezena	dle pojistných podmínek	dle pojistných podmínek
6	Min. měsíční pojistné	350 Kč	400 Kč	500 Kč
7	Trvání pojištění max. do	70 let	75 let	70 let
8	Min. pojistná doba	10 let	3 roky	10 let
9	Mimořádné výběry	max. 2x ročně min. 3 000 Kč	neomezeny min. 1 000 Kč	max. 3x r. min. nestanoveno
10	Mimořádné vklady	minimálně 1000 Kč	minimálně 500 Kč	minimálně 3 000 Kč
11	Přerušení platby pojistného	maximálně na 6 měsíců	doba omezena pouze výší KH	doba omezena pouze výší KH
12	Zproštění od placení pojistného	Ano	Ano	Ne - ale možnost poj. invalidity
13	Odkupné	po 2. letech 50% KH	po 1. roce 90% KH, po 2. letech 100% KH	po 2. letech 100% KH
14	Možnost dynamizace (indexace)	Ano	Ano	Ano
15	Plnění v případě smrti	PČ+KH	vyšší z hodnot (PČ či KH)	PČ+KH nebo vyšší z hodnot (PČ či KH)
16	Forma výplaty při dožití	jednorázově nebo důchod	jednorázově	jednorázově
17	Možnost dalšího připojištění	Ano	Ano	Ano
18	Počet investičních programů	5	3 + možnost libovolného umístění do fondů	5
19	Možnost změny investičního programu	neomezeno, ve výroční den zdarma, jinak za poplatek 100 Kč	neomezeno, od 2. změny poplatek 100 Kč	neomezeno, od 3. změny poplatek 100 Kč
20	Poplatky	správa p. 1,35% p.a., běžné pojistné neposkytnuto	správa portfolia 0,5% p.a., běžné pojistné 5% měsíčně	správa p. 1,2% p.a., běžné poj. 1. rok 70-95%, 2. rok 15-30% a od 3. roku 5% m.
21	Zhodnocení za minulý rok	průměr ze všech programů 5,48%	průměr ze všech programů 6,3%	průměr ze všech programů 6,95%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních materiálů vybraných komerčních pojišťoven

Pro porovnání zhodnocení spořicí složky jsem v rámci simulačního programu nechal vyhotovit možné výplaty při dožití za pokud možno stejných podmínek pojistných smluv. Zadáno bylo: pohlaví muž, věk 27 let, doba pojištění do 60 let, pojistná částka 500 000 Kč, měsíční pojistné 500 Kč, krytí pouze rizika smrti a dožití. Stejně podmínky byly zadány také pro ženu, aby bylo patrné, o kolik je mužům vyplaceno méně při stejných podmínkách pojištění. Výsledky jsou uvedeny v tabulkách č. 6 a č. 7.

Uvedené varianty I. a II. se liší v plnění v případě smrti. Česká pojišťovna uzavírá pojistné smlouvy u životního pojištění pouze na výplatu pojistné částky **a** kapitálové hodnoty v případě smrti, oproti tomu Pojišťovna České spořitelny uzavírá pojistné smlouvy u životních pojištění pouze na výplatu pojistné částky **nebo** kapitálové hodnoty (pokud je vyšší) v případě smrti. Garantované zhodnocení spořicí složky je u pojištění Dynamik 2,4%, Flexi 2% a Spektra 2,4%. Zhodnocení spořicí složky za minulý rok bylo u pojištění Dynamik 4%, Flexi 2,84% a Spektra 5,4%.

Tabulka č. 6: Porovnání nákladů a výnosů u příkladu kapitálového životního pojištění

		Dynamik		Flexi		Spektrum	
	měsíční pojistné	500 Kč		500 Kč		500 Kč	
	pojistné zaplacené do 60 let	198 000 Kč		198 000 Kč		198 000 Kč	
	pojistná částka (PČ) v případě smrti	500 000 Kč		500 000 Kč		500 000 Kč	
I.	vyplaceno při dožití a sjednání výplaty PČ a kapitálové hodnoty (KH) v případě smrti	Muž (v Kč)	Žena (v Kč)	Muž (v Kč)	Žena (v Kč)	Muž (v Kč)	Žena (v Kč)
	při garantovaném zhodnocení po celou dobu trvání pojištění	170 860	276 386	---	---	77 127	171 280
	při zhodnocení výnosem za minulý rok po celou dobu trvání pojištění	248 579	373 146	---	---	186 310	318 127
II.	vyplaceno při dožití a sjednání výplaty PČ nebo kapitálové hodnoty (KH) v případě smrti	Muž (v Kč)	Žena (v Kč)	Muž (v Kč)	Žena (v Kč)	Muž (v Kč)	Žena (v Kč)
	při garantovaném zhodnocení po celou dobu trvání pojištění	---	---	86 638	149 001	103 464	229 767
	při zhodnocení výnosem za minulý rok po celou dobu trvání pojištění	---	---	111 319	177 393	241 133	411 174

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních materiálů vybraných komerčních pojišťoven

Tabulka č. 7: Porovnání nákladů a výnosů u příkladu investičního životního pojištění

		Dynamik Plus	Flexi Invest		Variace
	měsíční pojistné	500 Kč	500 Kč		500 Kč
	pojistné zaplacené do 60 let	198 000 Kč	198 000 Kč		198 000 Kč
	pojistná částka (PČ) v případě smrti	500 000 Kč	500 000 Kč		500 000 Kč
I.	vyplaceno při dožití a sjednání výplaty PČ a kapitálové hodnoty (KH) v případě smrti	při zhodnocení 4%	při zhodnocení 4%	při zhodnocení 5,5%	při zhodnocení 5,5%
	Muž (v Kč)	219 536	---	---	117 865
	Žena (v Kč)	344 079	---	---	233 371
II.	vyplaceno při dožití a sjednání výplaty PČ nebo kapitálové hodnoty (KH) v případě smrti	při zhodnocení 4%	při zhodnocení 4%	při zhodnocení 5,5%	při zhodnocení 5,5%
	Muž (v Kč)	---	151 471	223 868	155 432
	Žena (v Kč)	---	222 552	302 214	254 796

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních materiálů vybraných komerčních pojišťoven

Uvedené zhodnocení (pouze předpokládané a uvažované po celou dobu trvání pojistné smlouvy) při porovnávání nákladů a výnosů investičního životního pojištění se liší z důvodu omezených možností simulačních programů vybraných komerčních pojišťoven.

3.2 Výběr vhodného pojistného produktu pomocí metody scoring model

Volba hodnotících kritérií, na základě kterých se prováděl výběr vhodného produktu životního pojištění, proběhla ve spolupráci s vedením organizace, pro jejíž potřeby je tato práce prováděna.

Pro vyhodnocení srovnávaných kritérií pojistných produktů použijí vícekritériální metodu scoring model. Jde o techniku, která je založena na prvotním výběru priorit, kterým se následně přidělí na základě šetření pomocí metody párového srovnávání jejich váha. Čím je priorita důležitější, tím větší váha je k tomuto kritériu přiřazena, a naopak. Váha se uvádí v procentech a jejich součet musí být tedy roven 100 %. Jednotlivá kritéria každého pojistného produktu se obodují v závislosti na

splnění tohoto kritéria podle vlastního uvážení klasifikační stupnicí hodnocením 1 – 5, přičemž 1 označuje nejlepší hodnocení a 5 hodnocení nejhorší. Pro přehlednost se sestavuje tabulka, do které se vkládají jednotlivé informace zjištěné o pojistných produktech. V tabulce se dopočítají hodnoty, které se získají vynásobením váhy kritéria v desetinném čísle a bodového ohodnocení, které jednotlivý pojistný produkt v příslušném kritériu dosáhl. Dopočítané hodnoty příslušných pojistných produktů od každého z kritérií se sečtou, čímž se získá celkové hodnocení k daným pojistným produktům. Produkt, který dosáhne ve výsledném součtu nejmenší hodnoty, je ten nejvhodnější, protože nejlépe splňuje naše požadavky, a naopak.

Řešení metodou scoring model bylo provedeno ve čtyřech krocích:

1. krok: Volba kritérií

2. krok: Stanovení preferencí mezi kritérii (odhad vah)

3. krok: Bodové ohodnocení kritérií

4. krok: Návrh pomocí metody scoring model

Při výběru produktu kapitálového životního pojištění jsou jednotlivé kroky podrobně rozpracovány, postup je stejný i při výběru produktu investičního životního pojištění, uvádět ho při výpočtech tedy již není nutné.

3.2.1 Výběr vhodného pojistného produktu kapitálového životního pojištění

V této kapitole bude podrobně rozpracován postup, sestávající se ze čtyřech výše uvedených kroků, vedoucí k výběru vhodného produktu kapitálového životního pojištění.

1. krok: Volba kritérií

Volba kritérií se provede z parametrů uvedených v kapitole 3.1. Vzhledem k tomu, že některé parametry se u všech produktů shodují nebo nejsou příliš významné,

bylo vybráno celkem 13 priorit a jedná se o následující kritéria, která jsou již uvedena se svými pořadovými čísly:

1. maximální vstupní věk,
2. minimální pojistná částka,
3. minimální měsíční pojistné,
4. maximální doba trvání pojištění,
5. minimální pojistná doba,
6. mimořádné výběry,
7. mimořádné vklady,
8. odkupné,
9. možnost dynamizace (indexace),
10. garantované zhodnocení (TÚM),
11. plnění v případě smrti,
12. poplatky,
13. zhodnocení za minulý rok.

2. krok: Stanovení preferencí mezi kritérii (odhad vah)

Jednotlivá kritéria se liší stupněm důležitosti pro klienta a tím se různou mírou podílejí na výsledné hodnotě užitku. Čím je kritérium důležitější, tím větší je jeho váha. Pro stanovení preferencí je použita metoda párového srovnávání kritérií, která postupně porovnává každá dvě kritéria mezi sebou a zjišťuje počet dosažených preferencí každého kritéria vzhledem ke všem ostatním. Určitá nevýhoda spočívá v tom, že počet preferencí některého kritéria může být nulový a jeho váha bude tedy rovna nule, i když toto kritérium nemusí být zcela bezvýznamné. K přehlednému srovnání se využívá tzv. Fullerův trojúhelník, kde jsou jednotlivé priority očíslovány pořadovými čísly 1, 2, ..., k. Trojúhelník vzniká z dvojřádků, které tvoří dvojice pořadových čísel kritérií tak, aby se každá dvojice vyskytla právě jednou. Preference potřeb z každé dvojice se označí (*)

u důležitějšího kritéria. Počet označení důležitějšího kritéria se označí n_i a váha i -tého kritéria se vypočítá podle vzorce:

$$v_i = \frac{n_i}{N}, \text{ kde } i = 1, 2, \dots, k$$

Počet srovnání kritérií se musí rovnat:

$$N = \frac{k(k-1)}{2}$$

Z celkového počtu parametrů bylo tedy zvoleno 13 kritérií a jejich stupně důležitosti jsou zobrazeny v následující tabulce.

Tabulka č. 8: Odhady vah kritérií podle důležitosti u kapitálového životního pojištění

i	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	Celkem
n_i	1	0	12	8	4	7	5	7	2	9	3	9	11	78
v_i	0,01	0	0,15	0,1	0,05	0,09	0,06	0,09	0,03	0,12	0,04	0,12	0,14	1

Poznámka: Kritérium s pořadovým číslem 2 vůbec nevstoupí do scoring modelu.

$$N = 78$$

Ověření počtu srovnávání kritérií:

$$N = \frac{13 (13 - 1)}{2} = 78$$

Vysvětlivky: i pořadové číslo priority
k počet priorit
 n_i počet celkových preferencí priorit ve schématu
N počet srovnání priorit
 v_i výsledná váha priority

3. krok: Bodové ohodnocení kritérií

Každého hodnotící kritérium pojistného produktu se oboduje v závislosti na splnění tohoto kritéria podle vlastního uvážení klasifikační stupnicí hodnocením 1 – 5, přičemž 1 označuje nejlepší hodnocení a 5 hodnocení nejhorší. Po ohodnocení všech kritérií u všech pojistných produktů se do třetího řádku scoring modelu vypočítají

hodnoty tzv. bodové skóre, získané vynásobením příslušné váhy a bodového ohodnocení. Po dosazení všech hodnot se sečtou body ze třetích řádků u každého produktu a výsledek udává celkové hodnocení. Produkt s nejnižším hodnocením je podle metody scoring model nejvhodnějším pro klienty a bude jim tedy doporučen.

4. krok: Návrh pomocí metody scoring model

Po provedení kroků 1 – 3 lze již sestavit scoring model viz. následující tabulka, který přehledně zobrazí srovnání a výsledky jednotlivých produktů životního pojištění.

Z tabulky č. 9 na následující straně můžeme zjistit, že nejdůležitějšími hodnotícími kritérii byly výše minimálního měsíčního pojistného, garantované zhodnocení (TÚM – technická úroková míra), výše poplatků a zhodnocení za minulý rok. Pod jednotlivými produkty jsou vždy v prvním řádku, vztahujícím se k danému hodnotícímu kritériu uvedena zjištěná data, ve druhém řádku hodnocení a ve třetím řádku je výsledek vynásobení hodnocení vahou kritéria v desetinném čísle. Součet těchto výsledků u každého produktu udává jeho celkové hodnocení. **Produkt s nejnižším hodnocením nejlépe vyhovuje požadovaným kritériím a v tomto případě se jedná o kapitálové životní pojištění Flexi od Pojišťovny České spořitelny.**

Tabulka č. 9: Scoring model pro kapitálové životní pojištění

Číslo	Hodnotící kritérium	Váha	Vybrané kapitálové produkty komerčních pojišťoven		
			DYNAMIK	FLEXI	SPEKTRUM
1	Maximální vstupní věk	1%	60 let	70 let	60 let
			5	1	5
			0,05	0,01	0,05
2	Minimální měsíční pojistné	15%	200 Kč	200 Kč	500 Kč
			1	1	5
			0,15	0,15	0,75
3	Trvání pojištění maximálně do	10%	70 let	75 let	65 let
			3	1	5
			0,3	0,1	0,5
4	Minimální pojistná doba	5%	10 let	3 roky	5 let
			5	1	3
			0,25	0,05	0,15
5	Mimořádné výběry	9%	max. 2x ročně min. 3 000 Kč	neomezeny min. 1000 Kč	max. 3x ročně min. není stanoveno
			4	1	2
			0,36	0,09	0,18
6	Mimořádné vklady	6%	minimálně 1000 Kč	minimálně 500 Kč	minimálně 3 000 Kč
			2	1	5
			0,12	0,06	0,3
7	Odkupné	9%	po 2. letech 50% KH	po 1. roce 90% KH, po 2. letech 100% KH	po 2. letech 100% KH
			5	1	2
			0,45	0,09	0,18
8	Možnost dynamizace (indexace)	3%	Ano	Ne	Ne
			1	5	5
			0,03	0,15	0,15
9	Garantované zhodnocení (TÚM)	12%	2,40%	2%	2,40%
			1	3	1
			0,12	0,36	0,12
10	Plnění v případě smrti	4%	PČ+KH	vyšší z hodnot (PČ či KH)	PČ+KH nebo vyšší z hodnot (PČ či KH)
			2	3	1
			0,08	0,12	0,04
11	Poplatky	12%	správa KH 0 Kč p.a., běžné poj. nesděleno	správa KH 0,5% p.a., běžné poj. 5% měsíčně	správa KH 0 Kč p.a., běžné poj. 5% od 25. m.
			3	2	2
			0,36	0,24	0,24
12	Zhodnocení za minulý rok	14%	4%	2,84%	5,40%
			3	5	1
			0,42	0,7	0,14
Celkem		100%	2,69	2,12	2,8
Celkové pořadí			2	1	3

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních materiálů vybraných komerčních pojišťoven

3.2.2 Výběr vhodného pojistného produktu investičního životního pojištění

Tato kapitola opět obsahuje postup, sestávající se ze čtyřech kroků, vedoucí k výběru vhodného pojistného produktu. Tentokrát bude prováděn výběr investičního životního pojištění.

1. krok: Volba kritérií

Pro výběr investičního životního pojištění bylo zvoleno následujících 12 hodnotících kritérií:

1. maximální vstupní věk,
2. minimální pojistná částka,
3. minimální měsíční pojistné,
4. maximální doba trvání pojištění,
5. minimální pojistná doba,
6. mimořádné výběry,
7. mimořádné vklady,
8. odkupné,
9. plnění v případě smrti,
10. počet investičních programů,
11. poplatky,
12. zhodnocení za minulý rok.

2. krok: Stanovení preferencí mezi kritérii (odhad vah)

Mezi hodnotícími kritérii byly opět určeny preference pomocí metody párového srovnávání a sestavení tzv. Fullerova trojúhelníku stejným způsobem jako u kapitálového životního pojištění.

Tabulka č. 10: Odhady vah kritérií podle důležitosti u investičního životního pojištění

i	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Celkem
n_i	1	0	10	7	3	7	4	6	2	7	9	10	66
v_i	0,01	0	0,15	0,11	0,04	0,1	0,06	0,09	0,03	0,1	0,1	0,12	1

Poznámka: Kritérium s pořadovým číslem 2 vůbec nevstoupí do scoring modelu.

3. krok: Bodové ohodnocení kritérií

Bodové ohodnocení jednotlivých kritérií bylo provedeno stejným způsobem, jako u kapitálového životního pojištění.

4. krok: Návrh pomocí metody scoring model

Po provedení kroků 1 – 3 lze sestavit scoring model, který usnadní výběr vhodného pojistného produktu viz. tabulka na následující straně.

Z tabulky č. 11 na následující straně můžeme zjistit, že nejdůležitějšími hodnotícími kritérii byly výše minimálního měsíčního pojistného, výše poplatků a zhodnocení za minulý rok. **V tomto porovnávání odvětví životního pojištění získal nejlepší hodnocení opět produkt od Pojišťovny České spořitelny a sice investiční životní pojištění Flexi Invest.**

Tabulka č. 11: Scoring model pro investiční životní pojištění

Číslo	Hodnotící kritérium	Váha	Vybrané investiční produkty komerčních pojišťoven		
			DYNAMIK PLUS	FLEXI INVEST	VARIACE
1	Maximální vstupní vek	1%	60 let	70 let	60 let
			5	1	5
			0,05	0,01	0,05
2	Min. měsíční pojistné	15%	350 Kč	400 Kč	500 Kč
			1	2	4
			0,15	0,3	0,6
3	Trvání pojištění max. do	11%	70 let	75 let	70 let
			3	1	3
			0,33	0,11	0,33
4	Minimální pojistná doba	4%	10 let	3 roky	10 let
			5	1	5
			0,2	0,04	0,2
5	Mimořádné výběry	11%	max. 2x ročně min. 3 000 Kč	neomezeny min. 1 000 Kč	max. 3x ročně min. nestanoveno
			4	1	2
			0,44	0,11	0,22
6	Mimořádné vklady	6%	minimálně 1 000 Kč	minimálně 500 Kč	minimálně 3 000 Kč
			2	1	5
			0,12	0,06	0,3
7	Odkupné (KH = kapitálová hodnota)	9%	po 2. letech 50% KH	po 1. roce 90% KH, po 2. letech 100% KH	po 2. letech 100% KH
			2	1	2
			0,18	0,09	0,18
8	Plnění v případě smrti (PČ = pojistná částka)	3%	PČ+KH	vyšší z hodnot (PČ či KH)	PČ+KH nebo vyšší z hodnot (PČ či KH)
			2	3	1
			0,06	0,09	0,03
9	Počet investičních programů	11%	5	3 + možnost libovolného umístění do fondů	5
			1	3	1
			0,11	0,33	0,11
10	Poplatky	14%	správa p. 1,35% p.a., běžné pojistné nesděleno	správa portfolia 0,5% p.a., běžné poj. 5%	správa p. 1,2% p.a., běžné poj. 5% od 25. m.
			5	1	4
			0,7	0,14	0,56
11	Zhodnocení za minulý rok	15%	průměr ze všech programů 5,48%	průměr ze všech programů 6,3%	průměr ze všech programů 6,95%
			4	2	1
			0,6	0,3	0,15
Celkem		100%	2,94	1,58	2,73
Celkové pořadí			3	1	2

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních materiálů vybraných komerčních pojišťoven

4 Návrhy, doporučení a přínosy řešení

Výsledkem srovnání pojistných produktů dvou odvětví životního pojištění, kterými jsou kapitálové životní pojištění a investiční životní pojištění, **je návrh resp. doporučení vhodného pojistného produktu z každého porovnávaného odvětví.** Při výběru pojistných produktů byl kladen důraz na splnění požadavků ze strany vedení organizace. Požadavky spočívaly v maximální flexibilitě pojistných produktů a mělo se jednat o pojistné produkty nejsilnějších komerčních pojišťoven.

Srovnání byla provedena pomocí metody scoring model. Tato metoda vychází z parametrů pojištění sestavených společně s vedením organizace, z nichž byla vybrána kritéria pro srovnání jednotlivých pojistných produktů. Hodnotících kritérií je méně než zvolených parametrů. Důvodem byla malá důležitost některých parametrů nebo to, že pojistné produkty splňovaly některé parametry shodně. Kritériím byla přidělena váha (na základě vlastního uvážení) podle jejich důležitosti vzhledem ke kritériím ostatním. Následně byl vytvořen scoring model pomocí tabulky, do níž byla zapsána data o jednotlivých pojistných produktech, hodnotící kritéria, jejich váhy, hodnocení jednotlivých kritérií a celkové hodnocení jednotlivých pojistných produktů. Výsledky srovnání jsou následující.

V odvětví kapitálového životního pojištění byly srovnávány tři pojistné produkty a sice Dynamik od České pojišťovny, Flexi od Pojišťovny České spořitelny a Spektrum od ČSOB Pojišťovny. Nejlépe splnil požadovaná kritéria produkt Flexi od Pojišťovny České spořitelny. Všechny tyto pojistné produkty jsou vhodné především pro konzervativnější skupinu klientů, kteří chtějí mít v první řadě garantovaný výnos s minimálním rizikem. Vedení organizace bych tedy **pro konzervativnější skupinu pracovníků doporučil kapitálové životní pojištění Flexi od Pojišťovny České spořitelny.** Investiční životní pojištění má sice také pro opatrné klienty možnost volby konzervativní investiční strategie, která dokonce bývá s garantovaným úrokem, ovšem zhodnocení spořicí složky bývá nižší z důvodu vyšších správních poplatků.

V odvětví investičního životního pojištění byly srovnávány také tři pojistné produkty, kterými byly Dynamik Plus od České pojišťovny, Flexi Invest od Pojišťovny České spořitelny a Variace od ČSOB Pojišťovny. Nejlépe splnil požadovaná kritéria produkt Flexi Invest od Pojišťovny České spořitelny. U investičních životních pojištění jsou velmi důležitým kritériem investiční programy resp. strategie, které pojišťovny nabízejí. Klienti očekávají možnost ovlivnění výnosů ze spořicí složky rozložením svých podílových jednotek libovolným způsobem mezi nabízené investiční strategie a jsou ochotni podstoupit i riziko možné ztráty ze špatné volby. Tyto investiční pojistné produkty jsou vhodné především pro odvážnější skupinu klientů, kteří chtějí být pojištěni nejen pro případ smrti a zároveň spořit, ale především rozhodovat o způsobu zhodnocení vložených finančních prostředků. Vedení organizace bych tedy **pro odvážnější skupinu pracovníků, kteří chtějí mít volbu investiční strategie ve svých rukou**, doporučil **investiční životní pojištění Flexi Invest od Pojišťovny České spořitelny**.

V obou hodnocených odvětvích životního pojištění dosáhly nejlepšího hodnocení pojistné produkty Pojišťovny České spořitelny. Dle mého názoru je tomu tak mimo jiné i proto, že se jedná o relativně nové pojistné produkty, které se snaží co nejvíce vyhovět přáním a požadavkům klientů a být o krůček vpředu před konkurencí.

Přínosem stimulace zaměstnanců formou příspěvků na životní pojištění ze strany zaměstnavatele je bezesporu to, že **pro zaměstnance je tento příspěvek čistým příjmem**, ze kterého **nemusí platit daň ani sociální pojištění a zdravotní pojištění**. **Zaměstnavatel z tohoto příspěvku také do určité výše neplatí zdravotní pojištění ani sociální pojištění a navíc je pro něj daňově uznatelným nákladem v neomezené výši**. Ze zvolení této formy odměny mají tedy užitek obě strany. Zaměstnavatel tímto způsobem poskytuje zaměstnanci nejen jistotu, že v případě nahodilé nešťastné události bude jeho rodina po nějakou dobu finančně zajištěna, ale také dodatečný příjem z naspořené kapitálové hodnoty pojištění v důchodovém věku. Mnoho zaměstnanců jistě upřednostní tuto formu odměňování raději než např. jednorázovou odměnu.

Závěr

Odvětví pojišťovnictví je dnes již nepostradatelnou součástí každé vyspělé ekonomiky. Pojistný trh v České republice je na dobré úrovni, čehož je důkazem i neustálé rozšiřování nabídky nových a stále vyspělejších pojistných produktů komerčními pojišťovnami. S vyspělostí nových pojistných produktů se však také zvyšuje obtížnost se v nich orientovat a z rozsáhlé nabídky mnoha komerčních pojišťoven si vybrat takový pojistný produkt, který je pro nás nejvhodnější či nejvýhodnější. Mnoha lidem mohou také při výběru pojistného produktu činit problémy termíny, jaké jsou používány komerčními pojišťovnami. Pojištění může obsahovat také spořicí složku, to ovšem neznamená, že bychom ho měli považovat za spoření, ale především jako nástroj pojistné ochrany, spoření slouží pouze jako doplněk. Komerční pojišťovny u svých produktů mnohdy více zdůrazňují spoření než pojistnou ochranu, která je jejich podstatou. Zájem o pojistné produkty však neustále roste, což znamená, že čím dál více lidí chce zajistit sebe nebo své blízké před možnými riziky, které nám hrozí na každém kroku. Do budoucna se tedy dá očekávat, že i toto odvětví ekonomiky poroste.

Životní pojištění bychom měli uvažovat především z dlouhodobého hlediska, neboť se jedná o pojistný produkt, jenž je sjednáván mnohdy i na několik desítek let. Životní pojištění je vhodné uzavřít v co nejnižším věku, protože tak získáme výhodnější podmínky, než kdybychom ho uzavřeli až ve věku vyšším. Navíc s věkem roste riziko, že pro komerční pojišťovnu se staneme nepojistitelní např. z důvodu zdravotních problémů nebo nás bude ochotna pojistit pouze za velmi vysoké pojistné, což pro nás bude nepřijatelné. Každý člověk mající rodinu, která by se jeho ztrátou dostala do vážných finančních problémů, by si měl uzavřít životní pojištění, aby byla v případě nahodilé nešťastné události alespoň na nějakou dobu finančně zabezpečena. Stát také podporuje životního pojištění a jedním ze způsobů podpory je možnost odpočtu zaplaceného pojistného od vyměřovacího základu daně.

Ve své bakalářské práci jsem se zabýval problematikou životního pojištění. Cílem práce a tedy i mým hlavním úkolem byla komparace vybraných pojistných

produktů v odvětví životního pojištění a na základě výsledků tohoto srovnání doporučit návrh vhodného řešení. Dle přání a požadavků vedení vybrané organizace jsem mu doporučil na základě vyhodnocení pomocí metody scoring model jeden pojistný produkt kapitálového životního pojištění a jeden pojistný produkt investičního životního pojištění. Nejlépe splnily požadovaná kritéria pojistné produkty od Pojišťovny České spořitelny a sice kapitálové životní pojištění Flexi a investiční životní pojištění Flexi Invest. Tyto pojistné produkty vedení nabídne svým pracovníkům a bude záležet už jen na nich, zda dají přednost garantovanému výnosu nebo možnosti vyššího zhodnocení spořicí složky ovšem s rizikem možné ztráty.

V první části své bakalářské práce jsem se zabýval pojišťovnictvím a pojištěním obecně, přiblížil jednotlivé druhy pojištění a jejich význam. Zmínil jsem se také o právní úpravě pojišťovnictví a možnosti daňového odpočtu zaplaceného pojistného na životní pojištění od vyměřovacího základu daně. Ve druhé části práce jsem provedl komparaci vybraných pojistných produktů a doporučil vhodné řešení vedení vybrané organizace.

Věřím, že se mi cíl bakalářské práce podařilo naplnit a výsledky, které budou společně s prací předány vedení organizace, budou pro ni a její pracovníky přínosem a usnadní jim i orientaci mezi pojistnými produkty životního pojištění na českém pojistném trhu.

Tato práce mi pomohla lépe porozumět problematice životního pojištění a pojistným produktům, které nabízejí komerční pojišťovny na pojistném trhu. Při sběru informací o jednotlivých pojistných produktech v komerčních pojišťovnách jsem také zjistil, že ne všichni pojistní zprostředkovatelé jsou schopni nám poskytnout všechny námi požadované informace a dokonce mohou být i mylné (v České pojišťovně mi byly od třech pojistných zprostředkovatelů sděleny tři různé výše garantovaného zhodnocení). Musím konstatovat, že ani informace z internetu nejsou příliš důvěryhodné (oficiální stránky ČSOB Pojišťovny nabízejí produkt Spektrum Invest, který již pojišťovna neuzavírá a na stránkách České pojišťovny jsou u produktu Dynamik Plus jiné investiční strategie, než pojišťovna nabízí). Z toho vyplývá, že

klient, který má zájem o uzavření nějakého pojistného produktu, by si měl informace získané od pojistného zprostředkovatele nebo z internetu alespoň jednou ověřit, aby měl jistotu, že jsou pravdivé.

Závěrem bych chtěl říci, že i přes drobná úskalí při řešení úkolu této práce podporuji názor, že český pojistný trh zvyšuje úroveň poskytovaných služeb komerčními pojišťovnami. Pojišťovnictví je velmi důležitou součástí naší ekonomiky a bylo by dobré, kdyby i nadále rostlo stejným tempem, jako v posledních letech.

Seznam použitých zdrojů

- [1] ČEJKOVÁ, V. , NEČAS, S a ŘEZÁČ, F. *Pojistná ekonomika*. 1. vydání. Šlapanice: Tisk Olprint, 2003. 145 s. ISBN 80-210-32-88-X.
- [2] ČEJKOVÁ, V. *Pojistný trh*. 1. vydání. Praha: GRADA Publishing, 2002. 120 s. ISBN 80-247-0137-5.
- [3] ČEJKOVÁ, V. a MARTINOVIČOVÁ, D. *Pojišťovnictví*. 1. vydání. Brno: VUT-FP, 2003. 133 s. ISBN 80-214-2404-4.
- [4] DUCHÁČKOVÁ, E. *Pojišťovnictví a pojištění*. 1. vydání. Praha: VŠE 2000. 118 s. ISBN 80-80245-0023-X.
- [5] DUCHÁČKOVÁ, E. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. 1. vydání. Praha: Ekopress, 2003. 178 s. ISBN 80-86119-67-X.
- [6] DAŇHEL, J. a kol. *Pojistná teorie*. 2.vydání. Praha: Professional Publishing, 2006. 388 s. ISBN 80-86946-00-2.
- [7] DAŇHEL, J. *Kapitoly z pojistné teorie*. 1. vydání. Praha: VŠE v Praze, 2002. 140 s. ISBN 80-245-0306-9
- [8] HRADEC, M. , ZÁRYBNICKÁ, J. a KŘIVOHLÁVEK, V. *Pojištění a pojišťovnictví*. 1.vydání. Praha: VŠFS, 2005. 216 s. ISBN 80-86754-48-0.
- [9] Kolektiv autorů z ČAP. *Životní pojištění*. Praha: Grada, 2002. ISBN 80-247-0146-4.
- [10] MARTINOVIČOVÁ, D. *Pojištění podnikatelských subjektů*. 1. vydání. Ostrava: KEY Publishing, 2007. 236 s. ISBN 978-80-87071-08-3.
- [11] MARTINOVIČOVÁ, D. *Pojišťovnictví*. 1. vydání. Brno: VUT-FP, 2006. 123 s. ISBN 80-214-3257-8.
- [12] MÜLLER, R. *Životní a úrazové pojištění*. Brno: Press, 2006. (příloha časopisu Osobní finance 10/06)
- [13] VOŽENÍLEK, V. a CHLAŇ, A. *Pojišťovnictví*. 1. vydání. Pardubice: UPA, 2003. 139 s. ISBN 80-71294-564-1.
- [14] ZÁKON č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v platném znění.
- [15] Zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví v platném znění.

- [16] Zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů v platném znění.

Internetové stránky

- [15] Příprava na stárnutí. *Ministerstvo práce a sociálních věcí*. online 27.4.2008.
<http://www.mpsv.cz/cs/2856>
- [16] Zaměstnavatelé motivují zaměstnance příspěvků. *Finance.cz*. online 3.4.2008.
<http://www.finance.cz/zpravy/finance/153194-zamestnavatele-motivuji-zamestnance-prispevky>
- [17] Účtování příspěvků na penzijní připojištění. Penzijní fond České pojišťovny. online 17.4.2008.
http://www.pfcp.cz/index.asp?module=ActiveWeb&page=WebPage&s=uctovani_prispevku_n
- [18] Před a po reformě. *Fincentrum.idnes.cz*. online 5.5.2008.
http://fincentrum.idnes.cz/fi_blind.asp?c=A071130_162731_fi_osobni_amr
- [19] Vývoj pojistného trhu. *Česká asociace pojišťoven*. online 4.5.2008.
http://www.cap.cz/Zpravy.aspx?list=DOKUMENTY_02&zobrazeni=pro+web+pravideIn%c3%a9+ro%c4%8dn%c3%ad+statistiky
- [20] Oficiální stránky České pojišťovny, a.s.
<http://www.cpoj.cz>
- [21] Oficiální stránky Pojišťovny České spořitelny, a.s.
<http://www.pojistovnacs.cz>
- [22] Oficiální stránky ČSOB Pojišťovny, a.s.
<http://www.csobpoj.cz>

Interní materiály

- [23] Interní materiály České pojišťovny, a.s.
- [24] Interní materiály Pojišťovny České spořitelny, a.s.
- [25] Interní materiály ČSOB Pojišťovny, a.s.
- [26] Interní materiály vybrané organizace

Seznam příloh

Příloha č. 1: Základní pojmy v pojišťovnictví

Příloha č.1

Základní pojmy v pojišťovnictví

Je vhodné seznámit se s některými základními pojmy, bez jejichž znalosti by porozumění obsahu této práce mohlo být značně problematické.

Nejdůležitějšími základními pojmy jsou:

Nahodilá událost – událost, která vznikla náhle a neočekávaně

Pojistitel – právnická osoba, která je oprávněna provozovat pojišťovací činnost (pojišťovna)

Pojistná doba – doba uvedená ve smlouvě, na kterou se pojištění sjednává

Pojistná částka – částka dohodnutá v pojistné smlouvě, ze které se stanoví výše pojistného a plnění v případě pojistné události

Pojistná smlouva – smlouva o finančních službách, ve které se pojistitel zavazuje v případě vzniku nahodilé události poskytnout ve sjednaném rozsahu pojistné plnění a pojistník se zavazuje platit pojistiteli pojistné

Pojistná událost – nahodilá událost označená v pojistné smlouvě, nebo ve zvláštním předpisu, na který se pojistná smlouva odvolává, s níž je spojen vznik pojistitele poskytnout pojistné plnění

Pojistné – platba za poskytování pojistné ochrany

Pojistné období – časové období dohodnuté v pojistné smlouvě, za které se platí pojistné

Pojistné plnění – finanční částka vyplacená v případě pojistné události (smrt, dožití, úraz) osobě oprávněné k přijetí pojistného plnění

Pojistné riziko – jde o pravděpodobnost vzniku pojistné události, tedy o riziko, na které může pojišťovna uzavřít pojistnou smlouvu

Pojistník – osoba, která uzavřela pojistnou smlouvu s pojistitelem a je povinna platit pojistné, přičemž pojistník je obvykle shodný s pojištěným

Pojištěný – osoba, na jejíž život, zdraví, majetek nebo odpovědnost za škody se pojištění vztahuje a která v případě smrti nebo zániku pojistníka vstupuje do pojištění na jeho místo

Připojištění – pojištění, které se může sjednat k hlavnímu pojištění

Technické rezervy – peněžní prostředky pojišťovny sloužící jako cizí zdroj krytí závazků, které vyplývají z uzavřených pojistných smluv a tvoří se z předepsaného pojistného klientů